

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
ŽEMAITĖS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

LIUDVIKAS IŠ PAKĖVIO

/APIE KRAŠTIETĮ
KUNIGĄ,
POETĄ,
VERTĖJĄ,
ETNOGRAFĄ
L. A. JUCEVIČIŲ/

Parengė vyresn. bibliotekininkė
Aldona Butkienė

Kelmė, 2015

Liudvikas Adomas Jucevičius yra viena iškiliausių asmenybių mūsų XIX a. pradžios literatūroje. Jis buvo kunigas, poetas, kraštotyrininkas, vertėjas, etnografas, literatūros istorikas, netgi vienas pirmųjų lietuvių archeologų. L. A. Jucevičius domėjosi savo mylimu kraštu, rinko ir skelbė lietuvių tautosaką, etnografinę medžiagą, tyrinėjo literatūrą ir lietuvių kalbą, vertė poeziją ir pats rašė eilėraščius. Rašė daugiausia lenkų kalba, nors pats save laikė lietuviu. Per 12 veiklos metų L. A. Jucevičius išleido aštuonias knygeles, spaudoje paskelbė septynis literatūrinius straipsnius ir eilę lenkiškai rašytų eilėraščių. Deja, nemažai jo darbų liko rankraščiuose ir šių laikų nepasiekė [4, p. 165], [10, p. 9].

Šiame darbe pabandyta apžvelgti rašytojo gyvenimo ir kūrybos kelią. Rašant darbą remtasi paties rašytojo raštais, lietuvių literatūros tyrinėtojų, kraštiečių bei žurnalistų straipsniais, spausdintais knygose bei periodiniuose leidiniuose.

Liudvikas Adomas Jucevičius gimė 1813 m. gruodžio 15 d. dvarininkų Radavičių Pakėvio dvare netoli Vaiguvos, kurio ekonomu buvo rašytojo tėvas Domynikas. Ar turėjo kokį nors išsimokslinimą L. A. Jucevičiaus tėvas, nėra žinių, bet sprendžiant iš sūnaus pasakojimų, jis buvo šviesus žmogus, domėjosi istorija, rinko etnografines žinias, užrašinėjo liaudies kūrybą (mirė turėdamas 112 metų) [2, p. 9].

L. A. Jucevičių traukė turtingas liaudies kūrybos ir buities pasaulis. Jau vaikystėje paslapčiomis bėgdavo į šeimyninę klausytis pasakų, padavimų, legendų, dainų, nors tėvai ir draudė sūnų draugauti ir žaisti su baudžiauninkų vaikais. Namuose buvo kalbama lenkų kalba. Vėliau jis ne kartą vaikystės prisiminimus panaudojo savo mokslo darbams [2, p. 10].

1823–1829 m. L. A. Jucevičius mokėsi Kražių gimnazijoje. Tuo metu Kražiuose mokytojavo daug šviesių, pažangių dėstytojų, vienas iš jų – G. Medekša, kurį L. A. Jucevičius labai gerbė. Manoma, kad jo paragintas ir susidomėjo istorija bei literatūra [2, p. 11].

Kražiai rašytojui paliko labai brangių ir šviesių prisiminimų. Apie Kražius savo veikale „Žemaičių žemės prisiminimai“ L. A. Jucevičius rašė: „Čia prabuvau žymią dalį savo gyvenimo pavasario, čia įgijau pirmą mokslo šviesą. Brangi tai yra vieta mano širdžiai! Miela dabar man minėti anuos mano vadovus, kurie čionai pirmieji formavo mano protą ir įkvėpė mokslų pamėgimą. Tegu tad Kražiams atminti nurieda ašara iš dėkingumo visiems mano mokytojams. Esu toks neturtingas, jog vien ašaras beturiu, tad vien ašaromis galiu mokėti skolą, kurią jausiu ligi grabo lentos“ [2, p. 388-389].

1829–1831 m. L. A. Jucevičius studijavo mediciną Vilniaus universitete. Jaunimo tarpe čia dar buvo gyvos A. Mickevičiaus, S. Daukanto, S. Stanevičiaus studijų metų tradicijos, meilė savo kraštui ir jo žmonėms. Studijų L. A. Jucevičius nebaigė, nes 1830–1831 metų sukilimas jas nutraukė, universitetas buvo uždarytas. Sukilimo metu L. A. Jucevičius gyveno tėviškėje, dirbo namų mokytoju, mokė dvarininkų Radavičių vaikus. Manoma, kad šių dvarininkų lėšomis ir išleido pirmąją knygą „Liudviko Jucevičiaus raštai“ (1834), o po dviejų metų (1836) išėjo ir antroji knygelė „Lietuvos istorija vaikams, parašyta L. A. J.“ [2, p. 12-14].

Po poros metų studijų pertraukos L. A. Jucevičiaus gydytojo profesija nebedomino, labiau ėmė ryškėti polinkis į literatūrą, spaudos darbą, o uždarius universitetą istorijos ir literatūros studijuoti nebuvo kur, todėl 1834 m. įstojo į Vilniaus dvasinę seminariją. Jos auklėtiniai gaudavo visą išlaikymą bendrabutyje, buvo apmokamos atvykimo išlaidos, todėl neturtingam vaikui

šis kelias į mokslus buvo pats prieinamiausias. Po dviejų metų, kaip gabus jaunuolis, L. A. Jucevičius buvo perkeltas į dvasinę akademiją. Seminarijoje būdamas, L. A. Jucevičius išleido poezijos rinkinį lietuvių kalba „Ištraukos iš šiuolaikinių lenkų poetų“ (1837). Leidinyje randame įvairių straipsnių apie lietuvių kalbą ir literatūrą, lenkų poezijos vertimus į lietuvių kalbą. Tuo pat metu, vos 23 metų, L. A. Jucevičius domisi tautosaka ir mitologija, renka medžiagą ir skelbia ją spaudoje, pasirašinėdamas Liudviko iš Pakėvio slapyvardžiu. Vienas iš pirmųjų jo straipsnių – trumpai atpasakotas padavimas apie Šventosios žvejį Kastytį, kurį už jo meilę jūrų deivei nubaudė Praamžius. Liudvikas Adomas Jucevičius pirmasis paskelbė šį padavimą 1836 m. lenkų leidinyje „Visuotinė enciklopedija“ [2, p. 16]. Mūsų kraštiečio padavimo siužetas sulaukė didelio dėmesio. Šis padavimas įkvėpė menininkus parašyti operas, poetas, tapyti paveikslus, sukurti skulptūras. Labai reikšmingi 1920 metai, nes tada buvo išleistas naujas Maironio „Pavasario balsų“ leidimas, kuriame buvo paskelbta poeto baladė „Jūratė ir Kastytis“. Šio padavimo pagrindiniai veikėjai ir šiandien neatskiriami nuo lietuvių tautos meninės kūrybos ir buities. Vien dėl šio padavimo L. A. Jucevičių su dėkingumu ir pagarba galime minėti lietuvių literatūroje [10, p. 13-14].

Tais pačiais metais, kaip ir šis padavimas, pasirodė du L. A. Jucevičiaus straipsniai „Lietuva mitologinės metamorfozės“ ir „Lietuvių deivių akmenys“ rusų bei lenkų kalbomis.

1837–1838 metais spaudoje vienas po kito skelbiami L. A. Jucevičiaus darbai apie lietuvių liaudies dainas, priežodžius, padavimus, kurie vėliau buvo pataisyti, papildyti ir išleisti atskiromis knygomis [2, p. 16-17].

Baigęs Vilniaus dvasinę akademiją, 1838 m. L. A. Jucevičius paskiriamas vikaru į Švenčionis. Prieš tai apsilanko gimtuosiuose Žemaičiuose ir parašo etnografinį veikalą „Žemaičių žemės bruožai“, kuris atskira knyga buvo išleistas tik po dvejų metų (1840). Tuo metu L. A. Jucevičius ruošė naują, ta pačia tema papildytą leidinį „Žemaičių žemės prisiminimai“, kuris buvo išleistas 1842 m. [2, p. 19]. Veikale „Žemaičių žemės prisiminimai“ autorius su žavesiu ir ilgesiu rašo apie savo gimtąjį kraštą, jo grožį, kultūrą, mylimus žemaičius. Tai vienas iš poetiškiausių jo kūrinių. Prakalbą L. A. Jucevičius pradeda posmu:

Nedėkingas! Kilki, skriski.

Ten, kur tolumos nutviskė,

Ten, kur amžini žiedai;

Aš, nors čia nuo speigo krisiu.

Vasaros šalin neskrisiu, –

Man mieli tėvų kraštai. [2, p. 361].

Toliau L. A. Jucevičius rašo: „...mano plunksna gali pasirodyti nesugebanti piešti vaizdingus aprašus. Ir vis dėlto galiu visus užtikrinti, jog nuoširdžiai noriu ir stengiuosi tapti naudingas visuomenei, ir norėčiau būti vertinamas pagal tuos norus bei pastangas. Tik ir čia, man matos, turiu teisę laukti atlaidumo: likimo nublokštam toli nuo gimtinės, rašant apie dalyką, tokį artimą širdžiai, o tolimą pasiekti, sunku buvo ką geresnio įstengti; dėl šios tad priežasties ir savo knygutei daviau „Prisiminimų“ vardą...“ [2, p. 361-362].

1840 m. L. A. Jucevičius buvo perkeltas į Svėdasus. Čia įsitraukė į lietuvių etnografijos studijavimą, lietuviškos tautosakos ir kitos medžiagos rinkimą ir skelbimą ne tik lenkų, bet ir rusų, vokiečių kalba [1, p. 224].

L. A. Jucevičius nuolat ieškojo pažinčių su žymiais žmonėmis literatūros ir mokslo srityse, susirašinėjo su užsienio mokslininkais – Karaliaučiaus universiteto profesoriumi P. Bolenu, kuris rinko ir lietuvių liaudies dainas, čekų poetu V. Hanka ir kitais. Didelę įtaką L. A. Jucevičiui darė lenkų rašytojo J. Kraševskio darbai. Per įtemtą kelerių metų darbą (1839–1843) L. A. Jucevičius paruošė spaudai, išleido ir surinko medžiagą beveik visiems svarbiausiems savo darbams [2, p. 20-21].

Poetą, literatą, romantiką L. A. Jucevičių kunigystė vis labiau varžė. Tai jis suprato rašydamas eilėraščius, skaitydamas knygas. 1840 m. iškilo konfliktas tarp dvasinės vyriausybės ir jaunojo vikaro. Jam buvo uždrausta sakyti pamokslus. Dvarininkai iš aukšto žiūrėjo į L. A. Jucevičių [2, p. 25-26].

Gyvendamas Svėdasuose, L. A. Jucevičius buvo pakviestas mokyti prancūzų kalbos dvarininko Žurausko dukrą Malviną Žurauskaitę. Savo mokinę L. A. Jucevičius pamilo, bet neviltyje nepaliko, kai Malvina laukėsi kūdikio. Nepaisydamas visuomenės ir dvasinės valdžios pasmerkimo, metė kunigystę, išvyko į Telšius, kur priėmė provoslavų tikėjimą ir 1843 m. vasario 11 d. Malviną vedė [3, p. 30]. Šito L. A. Jucevičiaus žingsnio bajorai nenorėjo atleisti, iš jo buvo tyčiojamasi, daugelis jo nesuprato, užsidarė visos durys į dvasininkų ir inteligentų namus. Tokioje aplinkoje gyventi L. A. Jucevičiui buvo labai sunku. Gavęs mokykloje vietą Vitebsko gubernijoje Lepelio miesto bajorų mokykloje, 1843 m. išvyko ir ten dėstė literatūrą, istoriją ir geografiją. Išleidęs žymiausią savo veikalą „Lietuva“, 1846 m. kovo 12 d. Lepelyje (Baltarusijoje) mirė [2, p. 27].

Per trumpą ir permainingą savo gyvenimą Liudvikas Adomas Jucevičius nuveikė labai daug, nors gyvenimo ir kūrybos sąlygos buvo gana sunkios (daugiausia gyveno toli nuo kultūros ir literatūros centrų,

provincijoje) [10, p. 9]. Be jau minėtų darbų L. A. Jucevičius parengė spaudai ir 1841 m. ruošėsi išleisti enciklopedinio pobūdžio leidinį „Biografinės ir literatūrinės žinios apie mokytus žemaičius“, bet tuo metu dėl nežinomų priežasčių jis nebuvo išleistas (išspausdintas pavadinimu „Mokyti žemaičiai“ 1975 m.). Leidinyje aprašytos 186 nusipelnusių lietuvių (žemaičių) kultūrai asmenų biografijos, nuveikti darbai [6, p. 184]. L. A. Jucevičiaus darbai buvo spausdinami almanachuose, o 1841 m. Vilniuje ir pats išleido lenkiškai rašiusių lietuvių rašytojų almanachą „Linksmynė“, kuriame išspausdino ir savo eilėraščių. Almanache jaučiama meilė savo kraštui, daugiau spausdinama medžiagos, susijusios su lietuvių literatūra ir tautosaka [4, p. 165], [2, p. 22-24].

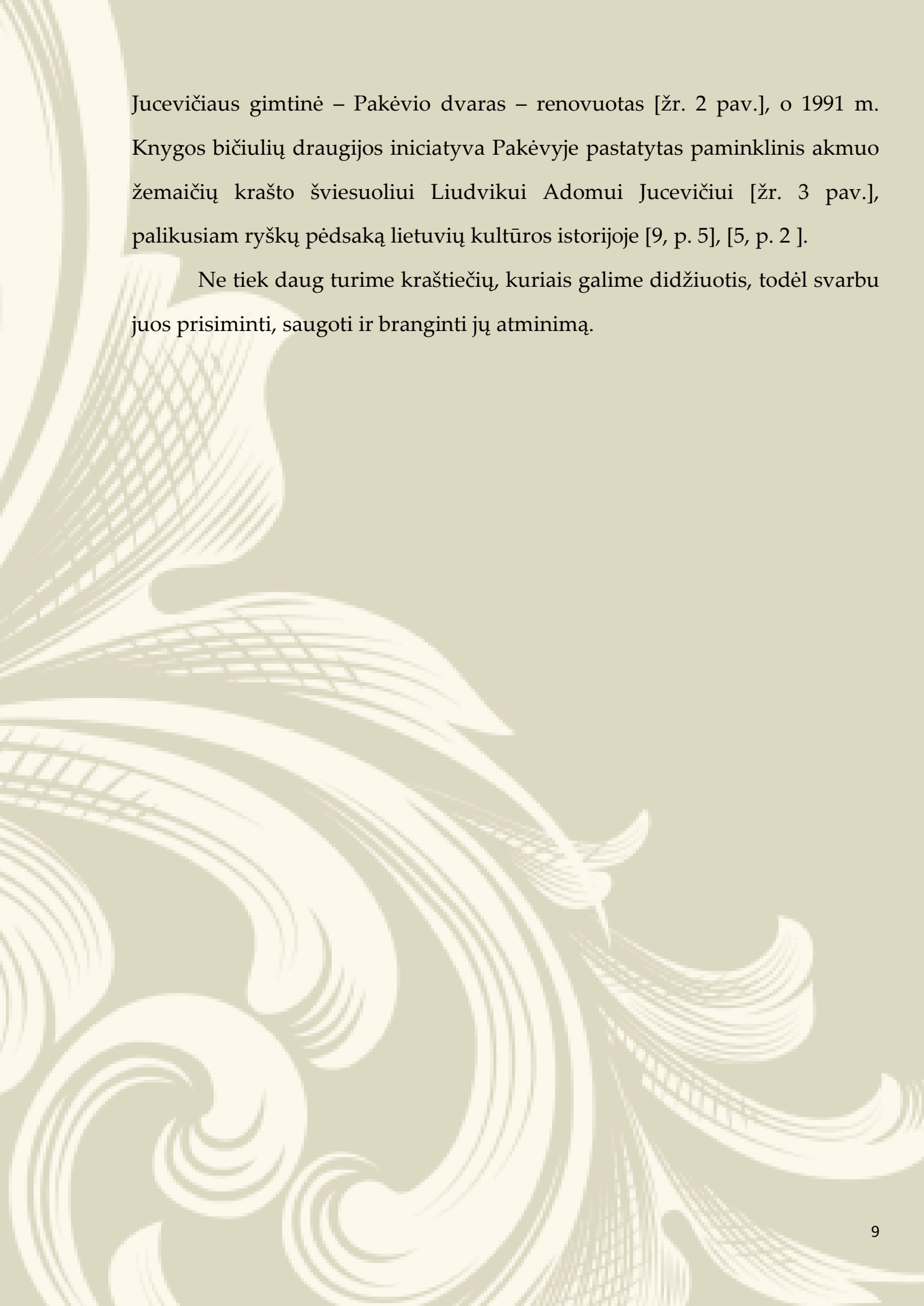
L. A. Jucevičius beveik visą savo intensyvų gyvenimą rinko etnografinę medžiagą, tautosaką, užrašinėjo ją tiesiai iš paprastų kaimo žmonių lūpų. Vienas įdomiausių ir reikšmingiausių jo tautosakos darbų yra rinkinys „Lietuvių liaudies priežodžiai“ (1840). Šio rinkinio pratarinėje L. A. Jucevičius rašė: „Liaudies dainos, patarlės ir priežodžiai jau seniai kelia visuotinį susidomėjimą. Kiekvienas šiandien jaučia jų reikalingumą, kiekvienas su noru gilinasi į tą prosenelių palikimo lobį, kiekvienas mokslingas istorikas ir filosofas gėrasi tais nemokytos liaudies kūriniais, – todėl, kad juose atsispindi originali, be jokios svetimos priemaišos, be sekimo, savosios tautos fantazija. Užtat kiekvienas, kam laikas ir aplinkybės leidžia, o gamta nepagailėjo sugebėjimų, gali ir būtinai turi darbuotis, keldamas aikštėn ir aiškindamas liaudies kūrybos tradiciją.“ [2, p. 503]. Autoriaus surinkti priežodžiai atskleidžia liaudies požiūrį į gyvenimą, aprašomos įvairios gyvenimo sritys, nurodoma, kada kuris priežodis vartojamas, paaiškinamas jų turinys ir kilmė [2, p. 41-42].

Kitas svarbus L. A. Jucevičiaus etnografinis veikalas „Lietuva“ (1846). Pagrindinę vietą jame užima mitologija, aptiriamos įvairios lietuvių mitologijos sritys, gausu papročių, apeigų, burtų, drabužių, liaudies medicinos aprašymų, raginama saugoti ir puoselėti gimtąją kalbą. L. A. Jucevičių pelnytai galime laikyti pirmuoju lietuvių liaudies etnografu [4, p. 167–169].

L. A. Jucevičius buvo įsitikinęs, kad pagrindiniai etninės kultūros saugotojai yra paprasti kaimo žmonės – „kiemionys“, nes juose glūdi visos tautos dvasinis turtas, kurį reikia atrasti ir paskleisti [6, p. 177]. „Lietuvos“ prakalboje L. A. Jucevičius rašė: „Nepasididžiuokime užėti į mūsų dorų artojų dūminę pirkele: tai tik pas juos vienus išsilaikė senovinis protėvių buities paprastumas, jų vienoda gyvensena ir šiandien tebėra tokia pat, kokia buvo prieš keliolika šimtmečių...“ [2, p. 57].

L. A. Jucevičiaus veikaluose jaučiama begalinė meilė Lietuvai, o ypač Žemaitijai, gimtajam Pakėviui. Etnografiniame veikale „Žemaičių žemės prisiminimai“ jis rašė: „Sveikinu jus, gimtieji mano nameliai Pakėvyje! Jumyse išvydau pirmą kartą dienos šviesą, jumyse pirmą kartą kūdikio šypsniu pasveikinau šį pasaulį, tokį man kitados buvusį gražų, tokį linksmą. Po jūsų kukliu stogu žengiau savo netvirtus žingsnius, iš jūsų bėgiodavau į Garbenio kalną, vadinamą, pasak liaudies padavimo, įžymaus kitados žemaičių žemės didžiavirio dainiaus vardu<...> Po jūsų stogu, mieli mano nameliai, girdėjau ne sykį pasakojant apie Užmario miškus, apie neišbrendamas klampynes ir pelkes, apie tuos miškus, kur lindėjusios raganos ir laumės...“ [2, p. 368-369].

Tad, kaip šiandien atrodo mūsų kraštiečio gimtieji nameliai? Galime tik pasidžiaugti, kad kelmiškio verslininko Petro Račkausko dėka L. A.

Jucevičiaus gimtinė – Pakėvio dvaras – renovuotas [žr. 2 pav.], o 1991 m. Knygos bičiulių draugijos iniciatyva Pakėvyje pastatytas paminklinis akmuo žemaičių krašto šviesuoliui Liudvikui Adomui Jucevičiui [žr. 3 pav.], palikusiam ryškų pėdsaką lietuvių kultūros istorijoje [9, p. 5], [5, p. 2].

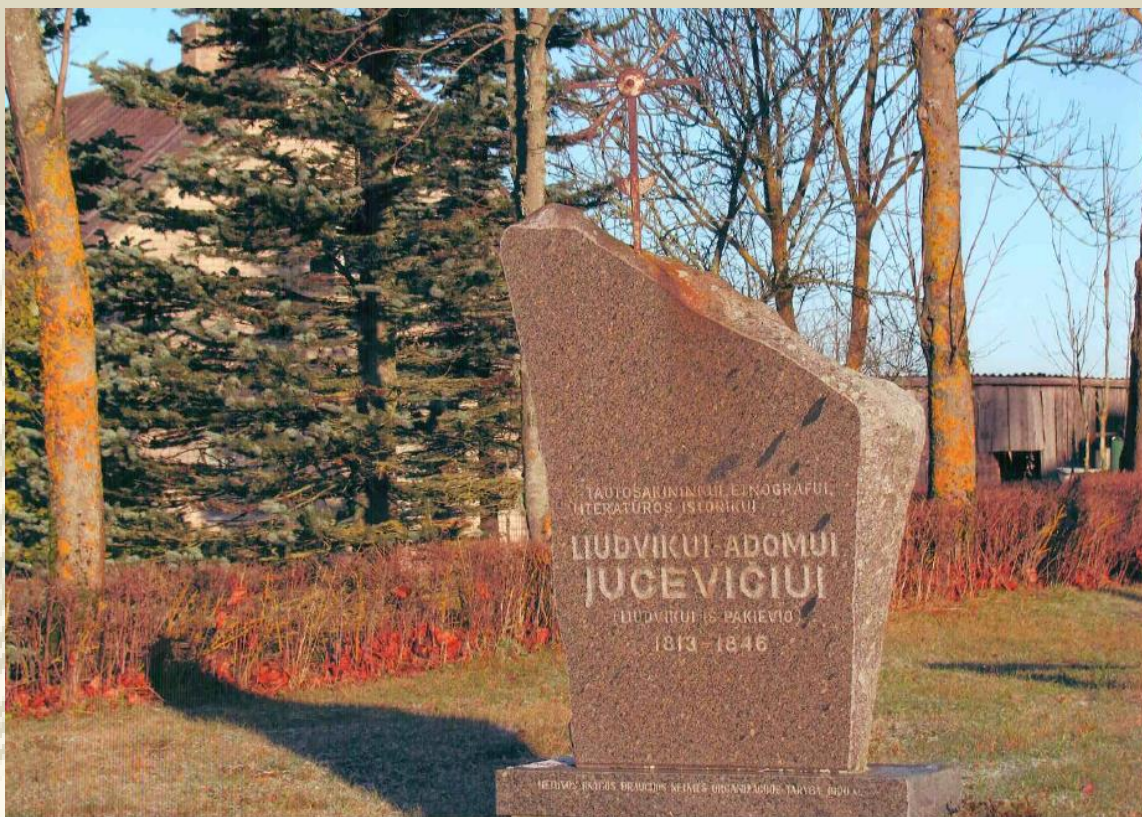
Ne tiek daug turime kraštiečių, kuriais galime didžiuotis, todėl svarbu juos prisiminti, saugoti ir branginti jų atminimą.

1 PAV. PAKĖVIO DVARAS PRIEŠ RENOVACIJĄ.
NUOTRAUKA IŠ UAB „PAKĖVIO DVARAS“ ARCHYVO

2 PAV. PAKĖVIO DVARAS PO RENOVACIJOS
NUOTRAUKA R. KANČAUSKO

3 PAV. PAMINKLINIS AKMUO L. A. JUCEVIČIUI PAKĖVYJE (AUTORIUS JUOZAS ČYVAS)
NUOTRAUKA ROLANDO KANČAUSKO

SVARBIAUSIOS LIUDVIKO ADOMO JUCEVIČIAUS GYVENIMO IR VEIKLOS DATOS

1813-12-03	Gimė Pakėvio dvare (Kelmės rajonas), Vaiguvos parapija
1823-1829	Mokėsi Kražių gimnazijoje
1829-1831	Mokėsi medicinos mokslo Vilniaus universitete
1832-1833	Buvojo savo tėviškėje ir Žemaitijoje
1834-1838	Mokėsi Dvasinėje Vilniaus akademijoje
1834	Išleido pirmąją knygą „Liudviko Adomo Jucevičiaus raštai“
1837	Išvertė į lietuvių kalbą lenkų poeziją (knyga „Ištraukos iš šiuolaikinių lenkų poetų“)
1838	Paskiriamas vikaru į Švenčionis
1838	Keliauja po Žemaitiją
1840	Perkeltas dirbti į Svėdasus; susipažįsta su Malvina Žurauskaite
1840	Išleido etnografinį veikalą „Žemaitijos bruožai“ ir tautosakos rinkinį „Lietuvių liaudies priežodžiai“
1841	Parengė spaudai enciklopedinio pobūdžio leidinį „Bibliografinės ir literatūrinės žinios apie mokytus žemaičius“
1842-11-26	Atleistas iš komendoriaus pareigų Svėdasuose
1842-12-06	Mėnesiui perkeliamas dirbti į Šiaulių pavieta
1843	Priėmė pravoslavų tikėjimą ir Telšiuose susituokia su Malvina Žurauskaite
1843	Dirbo mokytoju Lepelyje, Vitebsko gubernijoje (dab. Baltarusija)
1844	Išleido tautosakos rinkinį „Lietuvių dainos“
1846	Išleido etnografinį veikalą „Lietuva“
1846-03-12	Mirė ir palaidotas Lepelyje

LIUDVIKO ADOMO JUCEVIČIAUS KŪRYBA

1. Liudviko Adomo Jucevičiaus raštai, 1834
2. Lietuvos istorija vaikams (pagal L. A. Jucevičių), 1836
3. Ištraukos iš šiuolaikinių lenkų poetų, 1837 (Lenkų poezijos vertimų į lietuvių kalbą rinkinys)
4. Žemaitijos bruožai, 1840 (Etnografinis veikalas, vėliau sudėtas į „Žemaitijos prisiminimus“)
5. Lietuvių liaudies priežodžiai, 1840 (Tautosakos rinkinys)
6. Žemaitijos prisiminimai, 1842 (Etnografijos veikalas)
7. Lietuvių dainos, 1844 (Tautosakos rinkinys)
8. Lietuva, 1846 (Etnografinis veikalas)
9. Raštai, 1959
10. Mokyti žemaičiai, 1975

Enciklopedinio pobūdžio leidinys „Bibliografinės ir literatūrinės žinios apie mokytus žemaičius“ parengtas spaudai 1841 m., tačiau „Mokytų žemaičių“ pavadinimu išspausdintas tik 1975 m.

Sudarė vyriausioji metodininkė Nijolė Kančauskienė

NAUDOTI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Biržiška V. Aleksandrynas. T. 3 XIX amžius. Vilnius, 1990, p. 224-231.
2. Jucevičius L. A. Raštai. Vilnius, 1959, 678 p.
3. Kudaba Č. Kalvotoji Žemaitija. Vilnius, 1972, p. 30-31.
4. Lietuvių mitologija T. 1. Vilnius, 1995, p. 165-185.
5. Eimutis R. Kultūros darbininkui atminti // Bičiulis. 1991, gruod. 21, p. 2.
6. Girdzijauskas J. Liudvikas Adomas Jucevičius kultūrų sampynuose // Darbai ir dienos. 2001, T. 28, p. 175-185.
7. Kančauskienė N. „Garbinęs Žemaičių kraštą...“ // Kelmiškiams. 2013, gruod. 3, p. 4.
8. Klimašauskas B. Liudvikas iš Pakėvio // Bičiulis. 1991, gruod. 11, p.1.
9. Klimašauskas B. „Kryžkelės žmogus“ iš Pakėvio // Bičiulis. 2013, gruod. 4, p. 5.
10. Piročkinas A., Žuravlio L. Nuostabus Jucevičiaus padavimo pasisekimas // Gimtasis žodis. 1993, nr. 11, p. 9, 14.
11. Rutkūnienė G. „Sveikinu jus, gimtieji mano nameliai Pakėvyje!“ // Bičiulis. 1988, gruod. 15, p. 3.
12. Stankienė I. L. A. Jucevičiaus nuopelnai, arba kas pirmasis paminėjo legendą apie Jūrą ir Kastytį? // Bičiulis. 1993, gruod. 11, p. 3.

KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Aleksandravičius E. Prieš aušrą: Jaunieji Daukanto bičiuliai. Vilnius, 1990, p. 32-33.
2. Butrimas A. Žulkus V., Nikžentaitis A. ir kt. Žemaitijos istorija. Vilnius, 1997, p. 312.
3. Genzelis B. Švietėjai ir jų idėjos Lietuvoje. Vilnius, 1972, p. 11-12, 28, 33, 35, 42, 45.
4. Gineitis L. Lietuvių literatūros istoriografija. Vilnius, 1982, p. 146-149.
Iš Tėviškės rankų: Ventos, Kražantės ir Dubysos krašto kultūros istorijos fragmentai. [1990], p. 39.
6. Karčiauskas M. Kaita. Vilnius, 1982, p. 42.
7. Kas yra kūryba / Sudarė J. Jasaitis. Kaunas, 1989, p. 7-8.
8. Lietuvių kultūros veikėjų laišakai J. I. Kraševskiui. Vilnius, 1992, p. 22-53.
9. Lietuvių literatūros istorija. T. 1. Vilnius, 1979, p. 90-91.
10. Lietuvių literatūros istoriografijos chrestomatija (iki 1940 m.). Vilnius, 1988, p. 124-130.
11. Lietuvių rašytojai. Biobibliografinis žodynas A - J. Vilnius, 1979, p. 742-746.
12. Palionis J. Lietuvių literatūrinės kalbos istorija. Vilnius, 1979, p. 149, 155.
13. Vanagas V. Lietuvių rašytojų sąvadas. Vilnius, 1996, p. 81.
14. Visuotinė lietuvių enciklopedija. T. 8. Vilnius, 2005, p. 747-748.

15. Vyšniauskaitė A. Lietuviai IX a.- XIX a. vidurio istoriniuose šaltiniuose. Vilnius, 1994, p. 149-153.
16. Žemaitija: įvykiai, žmonės, likimai. Klaipėda, 1992, p. 100-101.
17. Žemaitijos istorija. Vilnius, 1997, p. 208-209, 214, 313.
18. Berenis V. Dvaras ir tautinė kultūra // Liaudies kultūra. 1993, nr. 3, p. 26-27.
19. Karpavičienė D. Garbinės žemaičių žemė // Kelmės kraštas. 2013, gruod. 11, p. 3.
20. Klimašauskas B. Pakėvis // Komunistinis žodis. 1981, birž. 6.
21. Miltenienė A. Sugrižimas: Liudvikui iš Pakėvio [Eilėraštis] // Bičiulis, 1992, p. 3.
22. Musneckienė R. Pakėvis. Tarp kaimo ir dvaro // Kelmės kraštas. 2015, birž. 6, p. 1-2.
23. Paminklas L. A. Jucevičiui // Metai. 1992, nr. 2, p. 153.
24. Radauskienė M. Liudvikas Jucevičius // Žemaičių žemė. 2005, nr. (46), p. 44-45.
25. Razauskas D. Iš baltų mitinio vaizdino juodraščių: reinkarnacija, arba pergimimas // Liaudies kultūra. 2009, nr. 4, p. 44.
26. Vasiliauskienė F. Atminimo žvakės // Bičiulis. 2014, saus. 8, p. 2.
27. Vasiliauskienė F. Vaiguviškiai prisiminė L. A. Jucevičių // Kelmiškiams. 2013, gruod. 31, p. 3.